

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze

LZG.411.001.05.2016
D/16/502

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze
ul. Podgórna 9a, 65-213 Zielona Góra
T +48 68 410 66 00, F +48 68 410 66 39
lzg@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	D/16/502 – Działania edukacyjne na rzecz bezpieczeństwa dzieci i młodzieży szkolnej w ruchu drogowym (w latach szkolnych 2014/2015 oraz 2015/2016).
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontrolerzy	1. Mariusz Kniat, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr 99434 z dnia 16 marca 2016 r. 2. Paweł Pawlak, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 99436 z dnia 17 marca 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-4)
Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół w Bieniowie, ul. Dolna 5a, 68-200 Żary, dalej Szkoła lub SP
Kierownik jednostki kontrolowanej	Małgorzata Markowska, dyrektor Szkoły (dalej: <i>Dyrektor</i>) od dnia 1 września 2012 r. (dowód: akta kontroli str. 5-7)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna¹

Szkoła w sposób prawidłowy podejmowała i realizowała działania edukacyjne oraz wychowawcze na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa dzieci i młodzieży szkolnej w ruchu drogowym, w tym m.in. w zakresie kształtowania właściwych nawyków oraz nauczania zasad obowiązujących uczestników ruchu drogowego.

W szczególności odpowiednio zorganizowano dowożenie uczniów, wyposażono ich w elementy odblaskowe oraz realizowano podstawę programową w zakresie zagadnień związanych z bezpieczeństwem ruchu drogowego. Treści związane z bezpieczeństwem przekazywano uczniom również na początku i końcu roku szkolnego podczas apeli szkolnych i lekcji wychowawczych oraz w ramach akcji promujących właściwe postawy i zachowania w ruchu drogowym. Podjęto także aktywną współpracę z Policją na rzecz poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Podkreślenia wymaga, że w kontrolowanym okresie nie doszło do wypadków/kolizji z udziałem uczniów w ruchu drogowym związanych z realizacją obowiązków szkolnych.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły nierzetelnej realizacji obowiązków w zakresie organizacji i dokumentowania wycieczek szkolnych.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

2. Działania Szkoły związane z poprawą bezpieczeństwa osób nieletnich korzystających z dróg publicznych.

Opis stanu faktycznego

1.1. W skład Zespołu Szkół w Bieniowie (dalej: Zespół) wchodzi: Szkoła Podstawowa, Gimnazjum oraz oddział przedszkolny. W kontrolowanym okresie uczniowie Szkoły pobierali naukę w jednym budynku (ul. Dolna 5a w Bieniowie).

W Szkole, według stanu na dzień rozpoczęcia lat szkolnych: 2014/2015 oraz 2015/2016 liczba uczniów wynosiła odpowiednio: 89 oraz 100, a w całym Zespole 186 oraz 194; natomiast liczba oddziałów (klas) w ww. latach szkolnych wyniosła 6, a w całym Zespole 10.

W okresie objętym kontrolą żaden z uczniów Szkoły nie był uczestnikiem lub sprawcą zdarzenia drogowego (wypadku, kolizji) związanego z realizacją obowiązków szkolnych.

(dowód: akta kontroli str. 8-34)

Do obwodu Szkoły należały cztery miejscowości z terenu gminy wiejskiej Żary² (dalej: *Gmina*). W latach szkolnych 2014/2015 oraz 2015/2016 odpowiednio 25 oraz 34 uczniów SP był dowożonych do Szkoły na koszt Gminy (odległość z miejsca zamieszkania do Szkoły wahała się w przedziale od 3 do 5 km).

(dowód: akta kontroli str. 12, 26, 35-36)

W okresie objętym kontrolą obowiązywały coroczne umowy zawierane przez Gminę (*zamawiający*) z wybranym przewoźnikiem (*wykonawca*)³ na dowóz uczniów do (rano) i ze Szkoły (po południu) trasie *Biedzychowice Dolne – Bieniów – Dąbrowiec – Włostów – Bieniów* oraz *Złotnik – Lubomyśl – Bieniów*. Na przewoźników każdorazowo nałożono obowiązki m.in. w zakresie zapewnienia właściwej jakości usługi (należytego stanu technicznego pojazdów, regularność, punktualność, czystość pojazdów, dyspozycyjność), prawidłowego oznakowania autobusów oraz zapewnienia odpowiedniej liczby autobusów – w razie awarii również na swój koszt zastępczego środka transportu – w celu realizacji przewozów zgodnie z rozkładem jazdy.

Gmina zapewniała również osobę sprawującą opiekę nad uczniami dowożonymi do/ze Szkoły⁴, do zadań której należało zapewnienie bezpieczeństwa uczniów w trakcie wsiadania lub wysiadania z autobusu, przejazdu oraz w oczekiwaniu na autobus na przystanku. Opiekun został zobowiązany również do ścisłej współpracy z kierowcą pojazdu w zakresie bezpieczeństwa przewozu.

W okresie objętym kontrolą nie stwierdzono przypadków skarg lub informacji wskazujących na nieprawidłową organizację dowożenia uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 37-57, 116)

Ponadto Szkoła zatrudniła w wymiarze ¼ etatu opiekuna dzieci przy przejściu przez jezdnię w drodze do i ze szkoły. Do zadań tego pracownika należało w szczególności czuwanie nad bezpieczeństwem pieszych na nadzorowanym przejściu, przeprowadzanie dzieci przez przejście oraz wstrzymanie ruchu pojazdów

² Tj.: Bieniów, Biedzychowice, Dąbrowiec, Włostów.

³ Umowa Nr SO.272.10.2014 z dnia 24 lipca 2014 r. na zakup biletów miesięcznych dla uczniów dojeżdżających do szkół na terenie Gminy Żary w roku szkolnym 2014/2015 oraz Umowa Nr RO.272.7.2015 z dnia 11 czerwca 2015 r. na zakup biletów miesięcznych dla uczniów dojeżdżających do szkół na terenie Gminy Żary w roku szkolnym 2015/2016.

⁴ Na podstawie umów zleceń zawieranych z opiekunami dowozów.

w celu umożliwienia pieszym, przede wszystkim dzieciom, bezpiecznego przekroczenia jezdni.

(dowód: akta kontroli str. 58-65)

1.2. Badanie ankietowe dotyczące bezpieczeństwa ruchu drogowego przeprowadzone wśród 40 uczniów wszystkich klas IV-VI SP⁵, wykazało m.in. że:

- 25 uczniów posiadało kartę rowerową, przy czym brak karty rowerowej dotyczył 14 uczniów klasy IV oraz po jednym uczniu z klasy V oraz VI.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że: *Egzamin na kartę rowerową w roku szkolnym 2015/2016 planowany jest na dzień 24 maja 2016 r., razem z akcją Jabłko-Cytryna. Wzorem lat ubiegłych będzie przeprowadzany we współpracy z KPP w Żarach. Uczeń klasy VI, który nie posiada karty rowerowej nie zdał egzaminu praktycznego, a egzamin teoretyczny wypadł słabo. Osoby egzaminujące (nauczycielka oraz przedstawiciel Policji) podjęły decyzję o tym, że musi oba egzaminy musi powtórzyć. W maju 2016 roku będzie ponownie przystępował do egzaminu. Uczeń klasy V odmówił podejścia do egzaminu. Egzaminem będzie objęty w roku 2015/2016.*

- najczęściej wskazywaną formą dotarcia do Szkoły (możliwy był wybór kilku form) było kolejno: pokonywanie drogi pieszo (55% wskazań), dowożenie (53% wskazań) oraz dojazd rowerem (3% wskazań);
- 11 uczniów (28%) wskazało, że do Szkoły idzie poboczem obok jezdni ze względu na brak chodnika, oraz że idąc do Szkoły musi przechodzić przez ulice i drogi o dużym natężeniu ruchu;
- jako bezpieczną drogę do Szkoły oceniło 43% ankietowanych uczniów.

Ponadto uczniowie wskazali jedno miejsce – w ich ocenie – szczególnie niebezpieczne ze względu na ruch drogowy, tj. skrzyżowanie przy ul. Zielonogórskiej (z ul. Dolną i ul. Górną) w Bieniowie – miejsce to wskazało 100% ankietowanych uczniów.

Dyrektor Szkoły odnosząc się do wyników badania ankietowego wyjaśniła, że: *Droga uczniów do szkoły jest w miarę bezpieczna. W czasie dowozów mają zapewnioną przez gminę opiekę w autobusach. Szkoła zapewnia opiekę przy przejściu przez jezdnię.*

Wskazane przez uczniów miejsce, skrzyżowanie ulic Zielonogórskiej, Dolnej i Górnej, oceniam jako niebezpieczne. Droga prowadząca przez Bieniów jest tzw. drogą krajową i mimo ograniczenia prędkości do 40 km/godz. nie wszyscy kierowcy stosują się do tego nakazu. Mając na względzie bezpieczeństwo dzieci, szkoła od kilku lat zatrudnia w wymiarze ¼ pracownika, który w godzinach tzw. szczytu (gdy uczniowie kończą lekcje) przeprowadza je przez jezdnię.

(dowód: akta kontroli str. 58-69)

Wg informacji Komendy Powiatowej Policji w Żarach w latach 2014–2016 w rejonie skrzyżowania ulic Zielonogórska i Dolna w Bieniowie odnotowano jedną kolizję drogową – w dniu 21.02.2016 r. około godziny 21:20. Doszło wówczas do potrącenia pieszego na oznakowanym przejściu dla pieszych, natomiast na samym skrzyżowaniu ulic Zielonogórska – Górna w ww. okresie nie odnotowano żadnych zdarzeń drogowych.

Ponadto wg opinii Policji: *Organizacja, stan oraz oznakowanie infrastruktury drogowej na terenie gminy wiejskiej Żary w rejonie obwodu szkoły (miejscowości Bieniów, Biedrzychowice, Dąbrowiec, Włotów) jest cyklicznie monitorowane i nie stwarza realnego zagrożenia w ruchu drogowym dla uczniów szkoły w Bieniowie.*

⁵ Ankiety wydano 40 uczniom, 40 uczniów wypełniło ankiety (anonimowo).

Ponadto od kilku lat odcinek drogi krajowej nr 27 relacji Bieniów – Włostów – Dąbrowiec objęty jest cyklicznym nadzorem służb patrolowych ruchu drogowego organizowanych w ramach koordynacji centralnej oraz wojewódzkiej.

(dowód: akta kontroli str. 70-71)

Wyniki oględzin ww. odcinka wykazały, że aktualny stan bezpieczeństwa tego miejsca wymaga poprawy w zakresie wskazanym w opracowanej przez Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA) Oddział w Zielonej Górze (zarządca drogi) dokumentacji na zadanie pn. *Rozbudowa drogi krajowej nr 27 m. Bieniów od km 29+936 do km 30+556*. Opracowana dokumentacja obejmuje m.in.: przebudowę skrzyżowania z drogą powiatową, budowę chodników, zatok autobusowych, azyli na przejściach dla pieszych, wysp uspokajających ruch pojazdów, znaków aktywnych i oświetlenia drogowego. Wartość szacunkowa zadania to ok. 4,3 mln zł.

Ww. zadanie ujęte zostało w zatwierdzonym przez Centralę GDDKiA „Programie Redukcji Liczby Ofiar Śmiertelnych”, przy czym znajduje się na odległej pozycji m.in. ze względu na brak istotnych zdarzeń na drodze – wypadków śmiertelnych. Ponadto uchwałą nr 156/2015 Rady Ministrów z 8 września 2015 r. w sprawie programu wieloletniego pod nazwą „Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014–2023 (z perspektywą do 2025 r.)” wśród 56 zadań do realizacji w województwie lubuskim w ramach załącznika nr 6 (Program Likwidacji Miejsc Niebezpiecznych) ujęto m. Bieniów – „Uspokojenie ruchu w miejscowości i przebudowa skrzyżowania”.

(dowód: akta kontroli str. 72-111)

Wójt Gminy Żary i przedstawiciele GDDKiA poinformowali, iż do czasu realizacji ww. zadania podejmą ścisłą współpracę na rzecz rozpoznania możliwości i zabiegania w Inspekcji Transportu Drogowego o instalację w m. Bieniów fotoradaru – stacjonarnego urządzenia do pomiaru prędkości pojazdów w ruchu drogowym. Za wskazane uznali także – po uprzednim zbadaniu dopuszczalności takiego rozwiązania – zamontowanie dodatkowego znaku drogowego ostrzegającego kierowców, iż poruszają się w pobliżu szkoły (GDDKiA Oddział w Zielonej Górze wystąpi o odstąpienie w zastosowaniu znaków niekodeksowych do MliB za pośrednictwem Centrali GDDKiA w Warszawie).

Ponadto Wójt Gminy Żary wyraził gotowość do ścisłej współpracy z zarządcą drogi oraz współfinansowania ewentualnych tymczasowych przedsięwzięć (np. poszerzenie chodnika umożliwi GDDKiA montaż ogrodzeń segmentowych oddziałających chodnik od jezdni), jednakże w sprawie przebiegu i zasięgu oddziaływania barier niezbędne byłyby konsultacje z mieszkańcami m. Bieniów.

(dowód: akta kontroli str. 72-77)

1.3. Działania dotyczące konieczności posiadania przez uczniów Szkoły elementów odblaskowych polegały w szczególności na informowaniu o tym obowiązku przez wychowawców klas na zajęciach z edukacji wczesnoszkolnej oraz na godzinach do dyspozycji wychowawcy w trakcie pogadanek dotyczących bezpieczeństwa w ruchu drogowym, a także w czasie lekcji techniki w klasie IV (w ramach przygotowywania uczniów do egzaminu na kartę rowerową oraz w trakcie egzaminu na kartę rowerową).

Ponadto podczas organizowanych cyklicznie dla klas młodszych spotkań z przedstawicielami Komendy Powiatowej Policji w Żarach informowano w jaki sposób nosić odblaski, aby spełniały one swoją funkcję. Również w ramach realizowanego w roku szkolnym 2015/2016 programu edukacyjnego pn. *Bezpieczna jazda. Karta rowerowa – moje pierwsze prawo jazdy*, istotnym elementem było wdrożenie nawyku używania elementów odblaskowych w postaci kamizelek,

opasek, elementów ubrania czy też zwykłych naklejek celem zapewnienia widoczności na drodze.

Ustalono również, że w latach szkolnych 2014/2015 i 2015/2016 Szkoła pozyskała elementy odblaskowe w formie breloczków, naklejek, opasek, kamizelek m.in. od PZU, KRUS, APEX KOMPUTERY, Grupy Rybackiej w Lubsku, a także od Komendy Powiatowej Policji w Żarach, które następnie przekazywano uczniom.

(dowód: akta kontroli str. 112-116, 273, 292-293)

1.4. W okresie objętym kontrolą obowiązywał Regulamin wycieczek szkolnych (w tym wycieczek zagranicznych) w Zespole Szkół w Bieniowie wprowadzony przez Dyrektora Szkoły (dalej: *Regulamin*), który określał m.in.: obowiązki uczestników oraz kierownika i opiekunów w trakcie wycieczek, a także zasady dokumentowania organizacji wycieczek.

Analiza dokumentacji 10 wycieczek szkolnych (w których uczestniczyło ogółem 276 uczniów) pod względem zgodności z wymogami określonymi w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 8 listopada 2001 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki⁶ (dalej: *rozporządzenie w sprawie wycieczek*) oraz postanowieniami ww. Regulaminu wykazał, m.in. że:

- każdorazowo określano cel, rodzaj środka transportu, termin oraz liczbę uczestników wycieczki, a Dyrektor Szkoły każdorazowo wyznaczał także kierownika/opiekunów wycieczki oraz zatwierdzał kartę wycieczki (wyrażał zgodę na jej organizację;
- kierownicy wycieczki każdorazowo opracowali harmonogram i program wycieczki stosownie do przepisu § 12 pkt 1 rozporządzenia w sprawie wycieczek, a także opracowywano listę uczestników wycieczki, do czego zobowiązywał przepis § 10 ust. 1 ww. rozporządzenia;
- kierownicy/opiekunowie wycieczek nie składali oświadczeń określonych w karcie wycieczki (wg wzoru stanowiącego załącznik do ww. rozporządzenia) o zobowiązaniu się do przestrzegania przepisów dotyczących zasad bezpieczeństwa na wycieczkach i imprezach dla dzieci i młodzieży. Składano natomiast oświadczenie – poza pojedynczym przypadkiem – o zapoznaniu się z przepisami dotyczącymi zasad bezpieczeństwa na wycieczkach dla młodzieży szkolnej;
- w żadnym przypadku sporządzane karty wycieczek nie były zgodne ze wzorem określonym w rozporządzeniu, gdyż nie zawierały informacji o założeniach programowych wycieczki oraz ilości kilometrów (wszystkie karty) lub nie wskazywały trasy wycieczki (dwie karty);
- w przypadku sześciu wycieczek w dokumentacji Szkoły brak było zgód wszystkich przedstawicieli ustawowych uczniów na ich udział w wycieczce.

Ponadto ustalono, że w trakcie żadnej ze zbadanych wycieczek nie doszło do wypadku z udziałem ich uczestników.

(dowód: akta kontroli str. 117-134)

Uwaga dotycząca badanej działalności

Zdaniem NIK, Dyrekcja Szkoły we współpracy z Gminą Żary oraz innymi instytucjami, w tym zwłaszcza z zarządcą drogi powinna podejmować dalsze działania w celu poprawy bezpieczeństwa uczniów w ruchu drogowym, zwłaszcza w miejscu wskazywanym przez młodzież jako niebezpieczne. W szczególności

⁶ Dz. U. Nr 135, poz. 1516, ze zm.

Ustalone
nieprawidłowości

za zasadne należy uznać – do czasu realizacji planowanego zadania w zakresie przebudowy tego odcinka – podjęcie wspólnych działań na rzecz np. zamontowania fotoradaru lub montażu ogrodzeń segmentowych oddziałających chodnik od jezdni.

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Analiza dokumentacji 10 wycieczek szkolnych (w których uczestniczyło ogółem 276 uczniów) wykazała m.in, że:

- w przypadku wszystkich wycieczek kierownicy/opiekunowie nie złożyli wymaganego przepisami rozporządzenia w sprawie wycieczek oświadczenia o zobowiązaniu się do przestrzegania zasad i bezpieczeństwa na wycieczkach i imprezach dla dzieci i młodzieży;
- w przypadku sześciu wycieczek nie uzyskano zgód wszystkich przedstawicieli ustawowych uczniów na ich udział w wycieczce, co stanowiło naruszenie przepisu § 8 rozporządzenia w sprawie wycieczek;
- w przypadku wszystkich wycieczek sporządzane karty wycieczek nie były zgodne ze wzorem określonym w ww. rozporządzeniu, gdyż nie zawierały informacji o założeniach programowych wycieczki oraz ilości kilometrów (wszystkie karty) lub nie wskazywały trasy wycieczki (dwie karty).

Pomimo ww. nieprawidłowości Dyrektor Szkoły każdorazowo wyrażała zgodę na organizację tych wycieczek.

(dowód: akta kontroli str. 127-133)

Dyrektor Szkoła wyjaśnił, że: *Wyrażanie zgody na organizację wycieczek pomimo ww. braków formalnych wynikał z mojego niedopatrzenia na etapie zatwierdzania dokumentacji dotyczącej tych wycieczek oraz z nierzetelnego sporządzania i gromadzenia dokumentacji wycieczek przez ich kierowników. Jednocześnie deklaruje, że w najbliższym czasie wprowadzę do stosowania wzory kart wycieczek zawierające wszystkie wymagane przepisami rozporządzenia elementy, w tym właściwe oświadczenia, a grono pedagogiczne zostanie pouczone o obowiązku uzyskiwania i przechowywania zgód przedstawicieli ustawowych uczniów na ich udział w wycieczce.*

(dowód: akta kontroli str. 134)

Ocena cząstkowa

W ocenie NIK, właściwa organizacja dowozów uczniów do Szkoły oraz działania mające na celu wyposażenie uczniów w elementy odblaskowe, a także objęcie uczniów właściwą opieką w czasie wycieczek szkolnych, sprzyjały zapewnieniu bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Stwierdzone nieprawidłowości w zakresie organizacji i prowadzenia dokumentacji wycieczek szkolnych, świadczą o nienależytym wykonywaniu prawem przewidzianych obowiązków.

2. Realizacja podstawy programowej w zakresie zagadnień związanych z bezpieczeństwem ruchu drogowego.

Opis stanu
faktycznego

Opracowane przez Szkołę w latach szkolnych 2014/2015 i 2015/2016 plany działań wychowawczych i profilaktycznych klas I-III w zakresie realizacji zadań dotyczących bezpieczeństwa ruchu drogowego, uwzględniały m.in. zagadnienia dotyczące: bezpiecznej drogi do i ze szkoły (w tym m.in. konieczność posiadania odblasków) oraz zasad bezpiecznego poruszania się środkami komunikacji, a także bezpieczeństwa na drodze (zorganizowano spotkanie z Policjantem, omawiano na lekcjach tematy bezpieczeństwa w trakcie ferii i wakacji).

Zajęcia lekcyjne realizowane były w różnorodnych formach m.in. poprzez omówienie tematów związanych z bezpieczeństwem na drodze przez nauczycieli edukacji

wczesnoszkolnej, naukę piosenki o znakach odblaskowych, wyjście na przejście dla pieszych i obserwację ruchu na skrzyżowaniu, spotkania z Policją, prezentację treści z Internetu – film instruktażowy.

(dowód: akta kontroli str. 135-224)

Dla klas IV-VI zagadnienia związane z bezpieczeństwem ruchu drogowego realizowane w ramach podstawy programowej były zintegrowane w ramach jednego przedmiotu i zostały ujęte w tematyce zajęć z techniki w klasie IV, zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół⁷ dla przedmiotu zajęcia techniczne (załącznik Nr 2, pkt 4 ppkt 2 - *uczeń bezpiecznie uczestniczy w ruchu drogowym jako pieszy, pasażer i rowerzysta*).

Według tematyki zajęć ujętej w dzienniku lekcyjnym klasy IV A omawiane były zagadnienia związane z bezpieczeństwem pieszego i rowerzysty w szkole i na drodze. Zaliczenie zajęć stanowiło podstawę do egzaminu na kartę rowerową (przeprowadzonego w 16.06.2015 r.).

W ramach zajęć z techniki w klasie IV (analizą objęto dzienniki lekcyjne aktualnej klasy VI A za lata szkolne 2013/2014 i 2015/2016) zrealizowanych zostało 16 godzin zajęć dydaktycznych z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym w tym m.in. zagadnienia takie jak bezpieczeństwo na drodze, pieszy w ruchu drogowym, manewry w ruchu drogowym, znaki i sygnały drogowe pieszych i rowerzystów. Ponadto w klasie IV organizowano cykliczne pogadanki: 7-krotnie w roku szkolnym 2013/2014 omawiano zagadnienia dotyczące bezpieczeństwa w środkach lokomocji, bezpiecznego poruszania się po drogach oraz bezpiecznego spędzania czasu wolnego (ferii, wakacji, świąt).

W klasach V-VI zagadnienia z zakresu bezpieczeństwa zrealizowano podczas łącznie 10 godzin zajęć w ramach lekcji wychowawczych i zajęć z techniki, gdzie prezentowano problematykę związaną z bezpieczeństwem w trakcie organizowanych wyjazdów/wycieczek oraz bezpieczeństwem na drodze, w środkach transportu, podczas ferii, świąt i wakacji.

Ponadto corocznie odbywały się zajęcia z pierwszej pomocy przedmedycznej dla wszystkich uczniów klas I-VI w ramach bicia rekordu w akcji resuscytacyjnej.

(dowód: akta kontroli str. 225-261)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

W ocenie NIK, Szkoła podejmując działania edukacyjne wobec uczniów - uczestników ruchu drogowego, realizowała zajęcia obejmujące istotne aspekty bezpieczeństwa w tym ruchu.

3. Przygotowanie uczniów do egzaminu na kartę rowerową.

Opis stanu
faktycznego

W Szkole opracowana została procedura uzyskania karty rowerowej wskazująca m.in., że uczeń uczestniczy w zajęciach teoretycznych i praktycznych organizowanych w ramach lekcji techniki oraz prowadzi arkusz zaliczeń poszczególnych partii materiału, który wkleja do zeszytu przedmiotowego z techniki.

⁷ Dz. U. poz. 977, ze zm.

Szkoła w ramach zajęć z przedmiotu technika przygotowywała wszystkich uczniów klasy IV do egzaminu na kartę rowerową. Stosownie do § 5 pkt 1 rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 12 kwietnia 2013 r. w sprawie uzyskiwania karty rowerowej⁸, przeprowadzenie poszczególnych zajęć było potwierdzane przez osobę prowadzącą zajęcia w dzienniku lekcyjnym klasy IV (wpisu w dzienniku zajęć tematów realizowanych na przedmiocie technika).

Do egzaminu w roku szkolnym 2014/2015 przystąpiło siedmiu z ośmiu uczniów klasy IV. Egzamin zdali wszyscy przystępujący, a jego przygotowanie (dziennik lekcyjny) oraz wyniki egzaminu (raport z przebiegu egzaminu) zostały udokumentowane. Szkoła posiada ewidencję wydanych kart rowerowych pozwalającą ustalić nr i serię wydanego dokumentu.

(dowód: akta kontroli str. 225-244, 262-270)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie przygotowanie uczniów do egzaminu na kartę rowerową oraz sposób jego przeprowadzenia, który był zgodny z zasadami określonymi w rozporządzeniu w sprawie uzyskiwania karty rowerowej

4. Udział Szkoły w akcjach edukujących i promujących bezpieczeństwo ruchu drogowego.

Opis stanu
faktycznego

W zakresie zorganizowanych w okresie objętym kontrolą przez Szkołę samodzielnie lub przy współdziałaniu innych podmiotów akcji edukacyjnych i promujących bezpieczeństwo ruchu drogowego ustalono m.in., że:

- konkursy z zakresu wiedzy o bezpieczeństwie ruchu drogowego (BRD) – Ogólnopolski Turniej Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym oraz Bezpieczna Żerówka – Szkoła była współorganizatorem;
- akcja „Jabłko-Cytryna” – we współpracy z Policją corocznie uczniowie Szkoły wraz z patrolem Policji (Wydział Ruchu Drogowego KPP w Żarach) nagradzają zatrzymanych do kontroli kierowców pojazdów w sąsiedztwie Szkoły jabłkiem lub cytryną (za ostrożną i bezpieczną jazdę lub jej brak);
- udział w programie społeczno-edukacyjnym *Bezpieczna jazda. Karta rowerowa – moje pierwsze prawo jazdy* we współpracy z McDonald's Polska (patronat Krajowa Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego i Komenda Główna Policji). W ramach realizacji programu Szkoła otrzymała bezpłatne zestawy materiałów dydaktycznych (materiały metodyczne dla nauczycieli oraz zeszyty ćwiczeń dla uczniów) wykorzystywanych przy realizacji zajęć wychowania komunikacyjnego (pozytywna opinia MEN – DKOS-5002-27/07). Uczniowie przystępujący do egzaminu na kartę rowerową otrzymają kamizelkę oraz opaskę odblaskową;
- Wojewódzki Program Edukacyjno-Wychowawczy LUPO we współpracy z KPP w Żarach (m.in. pogadanki z udziałem Policji, Mały Elementarz Bezpieczeństwa);

⁸ Dz. U. poz. 512.

- udział w kampanii społecznej na rzecz poprawy bezpieczeństwa na przejazdach kolejowo-drogowych: „Bezpieczny przejazd – Zatrzymaj się i żyj” (program PKP PLK S.A.);
- Uczymy się ratować – zajęcia prowadzone przez pielęgniarkę szkolną, program edukacyjny Ratujemy i Uczymy Ratować - przeszkoleni nauczyciele prowadzą zajęcia z dziećmi z zakresu czynności ratujących życie.

(dowód: akta kontroli str. 113-116, 273-295)

Dyrektor Szkoły poinformowała również, że w najbliższym czasie planuje kolejne działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa uczniów w ruchu drogowym dotyczące m.in. w maju 2016 r. udziału w kampanii *Bezpieczny Przejazd – Szlaban na ryzyko !*, dotyczącej wypadków na przejazdach kolejowo-drogowych, przejściach dla pieszych i torach kolejowych. Zajęcia, których celem jest minimalizacja zagrożeń, odbędą się z udziałem ekspertów z dziedziny bezpieczeństwa.

(dowód: akta kontroli str. 271-272)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena częściowa

W ocenie NIK, Szkoła aktywnie wykorzystwała możliwości uczestnictwa w akcjach edukacyjnych i promujących bezpieczeństwo ruchu drogowego, kształtując w ten sposób pożądane postawy uczniów.

IV. Wniosek

Wniosek pokontrolny

Przedstawiając powyższe oceny i uwagę wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁹, wnosi o organizowanie wycieczek szkolnych zgodnie z obowiązującymi wymogami oraz rzetelne prowadzenie dokumentacji dotyczącej organizacji wycieczek.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwagi
i wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

⁹ Dz. U. z 2015 r. poz. 1096.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, dnia 28 kwietnia 2016 r.

Kontrolerzy:
Mariusz Kniat
doradca prawny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze

Wicedyrektor
Włodzimierz Stobrawa

.....
podpis

.....
podpis

Paweł Pawlak
specjalista kontroli państwowej

.....
podpis